

İHTİYAÇ YÖNELİMLİ GİRİŞİMCİLİK VE KARS ÖRNEĞİ

Meryem AYBAS*

Yrd. Doç. Dr. Ceyda Yerdelen KAYGIN**

Doç. Dr. Erdoğan KAYGIN***

ÖZET

Girişimcilik, akademisyenler, uygulamacılar ve politika yapıcılar açısından önemli bir konu olarak gündemdeki yerini korumaya devam etmektedir. Birçok ülkede işsiz insanlar kendi işlerinin sahibi olmaları veya girişimci olmaları için teşvik edilmektedir. İhtiyaç yönelimli girişimcilik, kişinin girişim için bir fırsat görmesinden çok, herhangi bir işte çalışma fırsatı bulamadığı için girişimci olmasıdır. Bu noktada işsizlik, istihdam edilemezlik ve girişimcilik arasındaki ilişkilerin derinlemesine incelenmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Girişimcilik ve işsizlik arasındaki görünürde olan karşılıklı ilişkinin yorumlanmasında istihdam edilemezlik faktörlerinin incelenmesi ile ilgili olarak çalışma eksikliği söz konusudur. Bu noktada bu çalışmanın amacı bir girişimci olmanın temel nedenleri nelerdir, istihdam edilemezliğin girişimci olmakta bir rolü var mıdır sorularına yanıt aramaktır. Buna ek olarak yaş, cinsiyet, eğitim, ebeveynlerin girişimci oluşu, daha önceki iş deneyimleri, iş kurma için teşvik alma gibi demografik nedenlerin girişimci olmayı nasıl etkilediği incelenmeye çalışılmıştır. Bu çalışma kapsamında kalitatif araştırma yöntemi uygulanmıştır. Bu bağlamda veriler yarı-yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla halen Kars'ta faaliyet göstermekte olan 79 girişimciden toplanmıştır. Buna göre bu çalışma sonucunda girişimci olmanın altında yatan nedenlerin anlaşılmasına katkı sağlayarak yeni anlayışlar ve farklı bakış açıları kazandırmak amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Girişimcilik, İstihdam, İstihdam edilebilirlik, İşsizlik, İstihdam edilebilirlik becerileri, kendi işinin sahibi olmak*

Jel kodu: M13, J 24, L26

ABSTRACT

NECESSITY-DRIVEN ENTREPRENEURSHIP AND THE EXAMPLE OF KARS

Entrepreneurship has grown to become an important issue for academics, practitioners and policy makers. In many countries unemployed people are encouraged to become self-employed or an entrepreneur. Necessity-driven entrepreneurship is defined as someone who started a business because there were no better options for work, rather than because he/she saw the start up as an opportunity. It is important to learn more about unemployment, unemployability and

* Yrd. Doç., Kafkas Üniversitesi, İşletme Bölümü, (meryemaybas@gmail.com)

** Yrd. Doç., Kafkas Üniversitesi, İşletme Bölümü, (ceydayerdelen@gmail.com)

*** Doç. Dr., Kafkas Üniversitesi, İşletme Bölümü, (erdogankaygin@hotmail.com)

YDÜ Sosyal Bilimler Dergisi, C. XI, No. 1, (Nisan 2018)

Bu makaleden alıntı yapmak için: Aybas, M., Kaygın, C. Y., & Kaygın, E. (2018, Nisan). İhtiyaç yönelimli girişimcilik ve Kars örneği. *YDÜ SOSBİLDER*, 11(1), 130-154.

entrepreneurship relations. There is the lack of studies which examine unemployability factors with interpretation of the mutual bonds of entrepreneurship and unemployment. The aim of this study is to investigate what is the main drives of being an entrepreneur and what is the role of unemployability on the being of an entrepreneur. In addition, how demographic factors such as gender, age, education, parents' being an entrepreneur, work experience, encourage business creation, do affect to become an entrepreneur have been investigated. The qualitative research method has been performed in this study. The data were collected through semi-structured interview technique from 79 entrepreneurs who were operated in Kars, Turkey. In this context, this study aims to offer potentially valuable new avenues for deeper understanding of what drives the being of an entrepreneur.

Keywords: *Entrepreneurship, employment, employability, unemployment, employability skills, self-employment*

Jel Code: *M 13, J 24, L 26*

1. Giriş

Girişimcilik, toplumların kalkınmasını, canlılık kazanmasını, istihdam yaratmasını, yenilikler yapmasını, teknolojiyi geliştirmesini sağlayan bir araçtır (Kaygın & Güven, 2013:1). İnsanları girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak yönlendiren nedenler nelerdir konusunda, psikoloji, sosyoloji, iktisat gibi alanlarda araştırmacılar yanıt aramaya çalışmışlardır (Douglas & Shephard, 2002:81). Yaklaşık son yirmi yıldır girişimcilik akademisyenler, uygulamacılar ve politika yapıcılar açısından oldukça ilgi çeken konulardan birisi olmuştur. Özellikle, küreselleşme, bilişim teknolojilerindeki gelişmeler ve ticari sınırlamaların hafiflemesi veya yok olması gibi nedenler bu artan ilginin kaynağı olarak gösterilmektedir (Hansen vd., 2011:62). İstihdam yaratma potansiyeli girişimciliğin sonuçları açısından birçok çalışmada değer bulmuştur. Buna karşılık girişimciliğin öncülleri açısından yerinin ne olduğunun tartışılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Girişimciliğin ne zaman, nasıl, ne şekilde ve neden oluştuğunu ve kim tarafından gerçekleştirildiğini anlayabilmek açısından bağlamı anlamak önemli bir konuyu oluşturmaktadır (Welter, 2011:166).

Gaulejac'ın (2013) ifadeleriyle belki biraz sert olarak ifade ettiği durum dikkatlerden kaçmayan yeni bir gerçeklikle yüz yüze olduğumuzu göstermektedir:

“Finansal piyasalardan sürekli bilgi beklentisi, artık endüstriyel değerlendirmelere göre kararlaştırılmayan, piyasaların “kaygılarına” cevap vermek üzere belirlenen stratejik dönüşlere ve ani değişikliklere yol açıyor. Karar vericiler, hissedarları güven kaybına sürükleyebilecek sonuçları yayımlamamak için üretim düzenini

kalıcı bir şekilde bozma pahasına maliyetleri, yani iş gücünü azaltma planları ortaya koyuyor. Finansal piyasaların varsayılan değişkenliğine emek piyasasının değişkenliği karşılık gelmek zorundaymış gibi; geçici işler, vekâleten yürütülen görevler, belirli süreli iş sözleşmeleri, ani işten çıkartmalar vs. artıyor. Finansal piyasaların varsayılan isteklerine devamlı cevap vermek amacıyla işe alma ve işten çıkarma politikalarının esnekliğini teşvik etmek için her şey mubahtır” (Gaulejac, 2013:38).

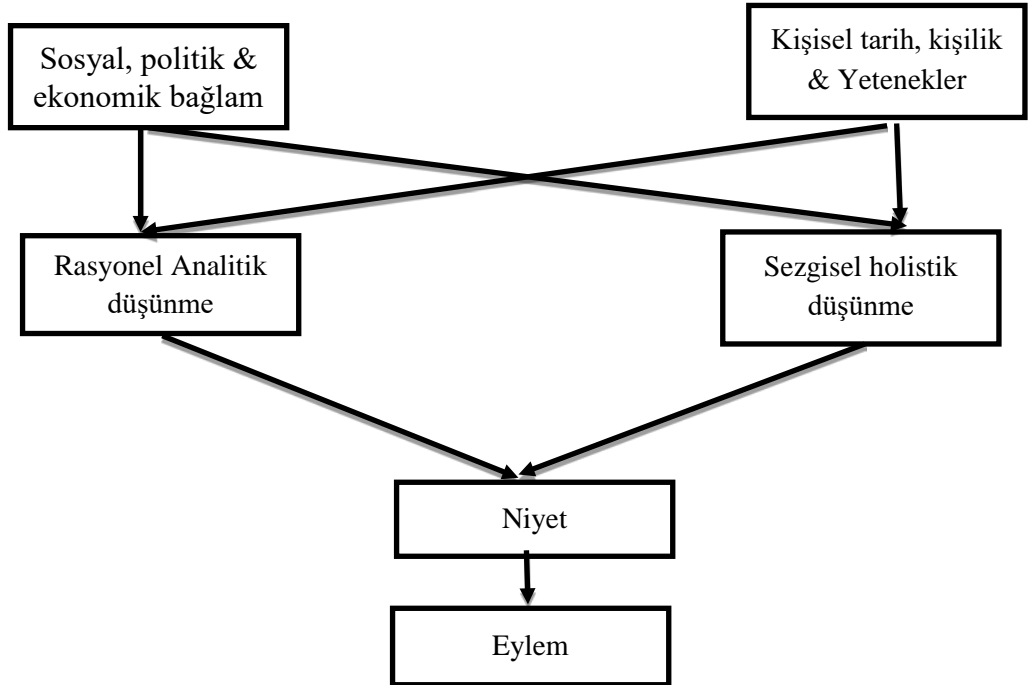
Acaba bireyleri girişimci olmaya iten neden maaşlı ve düzenli gelire sahip olabileceği bir işletmede veya kamu kuruluşunda iş bulamaması, iş bulabilmek için kendinde bu yetenekleri görmemesi ve yahut çevreden bununla ilgili olarak geri bildirim alması mıdır, yoksa içerden gelen bir güdü ve kişilik özelliği midir? İşletmelerin maliyet avantajı sağlayabilmek için küçülmeye gitmeleri, emek maliyetinin daha ucuz olduğu bölgelere yönelmeleri nedeniyle istihdam konusunda geçmişten farklı olarak yeni bir sorunu mu karşımıza çıkarmaktadır? İstihdam edilebilir olanlar azaldıkça acaba girişimcilik mi çözüm olarak sunulacaktır? İstihdam edilemezlik yakın gelecekte girişimciliğin temel sürükleyici nedeni olarak mı karşımıza çıkacaktır? Bu sorular çalışmamızın ana motivasyonunu oluşturmaktadır. Buna göre, takip eden kısımda girişimcilik niyeti ve yönelimini araştıran çalışmalar incelenecek, sonraki kısımlarda ise gerçekleştirilen araştırma bağlamında sonuçlar istihdam edilebilir(mez)lik-girişimcilik sorunsalı bağlamında tartışılacaktır.

2. Literatür Tarama

Girişimcilik, işle ilgili fırsatları tanıma, bu fırsatları değerlendirmek için uygun bir risk yönetimini gerçekleştirme, iletişim ve yönetim becerilerini kullanarak sonuçta değer yaratma sürecidir (İrmiş & Özdemir, 2011: 139). Girişimcilik, bir işletme ve onun ortakları için değer yaratan yenilikçi ve etkili küresel stratejilerin geliştirilmesi ve yönetilmesinde önemli olan yenilik ve girişim faaliyetlerini ifade eder (Zahra, Hayton, Jeremy & Hugh, 2001:359). Girişimcilik keşif, yenilik ve belirsizlik taşıyan bir süreçtir (Hulbert, Gilmore & Carson, 2013: 295).

Girişimciliğin nasıl oluştuğu ile ilgili olarak çalışmaların çoğunluğu kişilik, tutum, davranış gibi mikro-bireysel konulara odaklanırken (Shane, 2000:2), bazı çalışmalar da makro bağlamda (Welter, 2011; Welter & Smallbone, 2011) konuyu incelemektedir. Buna karşılık Shane (2000), girişimciliğin yalnızca mikro olarak değil de sosyal, ekonomik ve kültürel bağlamda da incelenmesinin girişimciliğin anlaşılması ve açıklanmasında daha fazla bilgi sağlayacağını ileri sürmektedir (Shane, 2003:3).

Girişimciliğin ekonomik bir davranış olarak, tarihsel, zamansal, mekânsal, sosyal ve kurumsal bağlamda çok daha iyi anlaşılabilceğinde dair çalışmalarda büyük bir artış söz konusudur (Welter, 2011:165). Girişimcilikle ilgili araştırmalar incelendiğinde, girişimciliği teşvik eden sosyal, kültürel, politik ve ekonomik bağlamsal faktörleri tanımlayan çalışmaların varlığı görülecektir (Welter&Smallbone, 2011). Bu çalışmalar bağlamında risk sermayesinin mevcudiyeti, kalifiye iş gücünün varlığı, hükümet müdahaleleri, müşteriye ve tedarikçiye erişim, ulaşım ve diğer imkânlar gibi daha makro konularında incelendiği göze çarpmıştır (Boyd&Vozikis, 1994:64). Bird (1988)'in girişimciliğin oluştuğu ortamı tanımladığı modelinde Şekil 1'de görüldüğü gibi girişimciliğin oluşmasında etkili olabilecek faktörlerden oluşan bir çerçeve çizilmiştir. Bu modelde dışsal ve içsel faktörler birlikte sunulmuştur. Girişimciliğin yalnızca kişiye bağlı bir neden olmadığı ve dışsal faktörlerden de etkilendiği, girişimcinin düşüncesinin oluşmasında sosyal, politik ve ekonomik bağlamın da etkili olduğu ifade edilmektedir (Bird, 1988:443).

Şekil 1: Girişimcilik niyetinin bağlamı (Bird, 1988: 444)

Fayolle & Linan (2014), girişimcilik yönelimi ile ilgili olarak gelecekte yapılacak araştırmaların kamu politikalarının kurumları değiştirerek girişimcilik yönelimini nasıl etkileyebileceğine ilişkin kurumların rolüne odaklanmalarının çok

önemli olduğunu ifade etmektedirler. Düzenleyici, kural koyucu ve kültürel-bilişsel kurumlar girişimciliğin yapılabirliği ve arzu edilebilirliği ile ilgili olarak bireylerin algılarını etkileyebilirler (Fayolle & Linan, 2014:664). Kurumlar işlem maliyetini, riski ve belirsizliği azaltarak girişimciliği kolaylaştırdıkları gibi aynı zamanda zorlayıcılık da içermektedir (Welter & Smallbone, 2011: 108). Kurumsal bağlam biçimsel ve biçimsel olmayan haliyle oyunun kurallarını belirlemektedir. Biçimsel kurumlar politik ve ekonomiyle ilişkili kurallar olup girişimcilik için fırsat alanları veya sınırlamalar yaratırlar. Toplumun norm ve tutumlarını içeren biçimsel olmayan kurumlarda aynı şekilde potansiyel girişimcilerin ortaya çıkmasını, kaynaklara erişimi ve yararlanmasını etkilerler. Merkez ve doğu Avrupa'da yapılan yasal reformların girişimciler için yeni fırsat alanları yaratması ve mevcut durumu değiştirmesi buna örnek olarak verilebilir (Welter, 2011:172).

Morrison (2006:197), bireyleri girişimci olmaya iten nedenleri aşağıdaki gibi sıralamıştır:

- Kendisi ve/veya aile üyeleri için iş imkânı sağlamak
- Ülkenin veya bölgenin gelişmesine katkı sağlamak
- Ekonomik ihtiyaçları gidermek ve işsizlikten kaçınmak
- Yeterince gelir elde ederek daha iyi bir hayat sürmek
- Sorunlara çözüm üretmek
- Bağımsızlık kazanmak, kazancını kontrol etmek ya da esnek yaşam tarzı gibi içsel hedefleri gerçekleştirmeyi istemek
- Çalışma yaşamında yukarı doğru ilerlemeyi engelleyen hareketlerin üstesinden gelmek

Girişimcilik oluşmasında gereklilik-zorunluluk gibi itici faktörler ve çıkar gibi çekici faktörlerin rol oynadığı belirtilmektedir (Top & Sevensan, 2006:4). Yapılan gözlemler sonucunda girişimciliğin çoğunlukla zenginlik, güç, itibar elde etme bağlamında olumlu-çekici faktörler açısından incelendiği (Douglas & Shephard, 2002) buna karşılık itici-zorunda bırakıcı nedenler açısından yapılan çalışmaların (Storey, 1991) sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Bireyin bağımsızlık arzusu, otonomi isteği, kişisel başarı ve kendini gerçekleştirme gibi faktörler çekici faktörler arasında değerlendirilmektedir (Top & Sevensan, 2006:4). Aileyi geçindirmenin sorumluluğu ve işsizlik bir işe girişmedeki durumsal değişkenlerden ikisi olarak gösterilmektedir (Top & Sevensan, 2006: 4). Genel ekonomik faktörler-den birisi olan işsizlik yeni bir işletmenin kurulmasında itici-zorunda bırakıcı bir faktör olarak kabul edilmektedir (Storey, 1991: 171). Oxenfelt'e (1994) göre insanlar

işsizlikle yüzleştikleri veya bir çalışan olarak az bir kazanç beklentisi içerisinde oldukları zaman, birilerinin adına çalışmak yerine kendi işlerini kurmayı tercih etmektedirler (Oxenfelt, 1994'ten aktaran Storey, 1991:171). Genel ekonomik koşulların yeterli ücretlerle iş bulmayı zorlaştırdığı durumlarda, pazardaki görece fiyatlara bağlı olarak bireyler işsiz, kendi işinin sahibi veya bir başkasının yanında çalışmayı tercih edebilmektedirler (Storey, 1991:171). Kendi işinin sahibi olmak, istedikleri zaman işlerini bırakıp tekrar işsiz konumuna gelebilecekleri nedeniyle işsizler için düşük bir risk içerir (Bergman & Sternberg, 2007:206). Storey (1991) işsizlik ve yeni bir iş kurma arasındaki bağlantının iki şekilde oluşabileceğinden bahsetmiştir. Buna göre, bireyler kayda değer kârların olduğu pazar fırsatlarını ve kişisel birikimlerine talep olduğunu algıladıklarında kendi işlerini kurmak için istekli olurlar. Bu durum onlar için teşvik edici bir faktör haline gelir. Ancak bunun tersine ekonomik koşulların çok kötü olduğu durumlarda işsizlikle karşılaşan bireyler kendi işini kurarak elde edeceği gelirin, işsizlikten veya birinin yanında çalışmaktan daha fazla gelir getireceği beklentisine girdikleri zaman kendi işlerini kurmayı tercih edeceklerdir. Ayrıca Bergman ve Sternberg (2007: 206)'ye göre girişimcilerin çoğunluğunun temel ihtiyacı ek işler veya gelir artışı yaratmak değil, kendi hayatlarının güvenliğini aramaktır. Alternatif istihdamın azaldığı yerde bu durum işsizler için kendi işlerini kurmaları konusunda baskı oluşturacaktır (Bergman & Sternberg, 2007: 208). Sovyet Rusya'da ekonomik sistemin değişmesi nedeniyle devletin olmayan işletmelerin ortaya çıkması itici bir unsur olarak ifade edilmektedir. Buradaki girişimciler oluşan farklı duruma ayak uydurmak için hayatlarını kazanmak için alternatif bir yol olarak girişimciliği tercih etmişlerdir (Welter & Smallbone, 2011: 108).

Bağımsız bir girişimci olmak veya bir yere bağımlı bir iş gören olmak konusundaki bireyin kararı birçok faktörden etkilenmektedir. Bunun yanında bölgesel ve ulusal teşvik programları, mali ve mali olmayan başlangıç maliyetlerini düşüren politikalar bağımlı bir iş gören olmak yerine kendi işinin sahibi olmanın çekiciliğini görece olarak daha fazla arttırmaktadır (Bergman & Sternberg, 2007: 207). Robot kullanımı, emeğin daha ucuz olduğu yerlere üretimin taşınması, küçülme politikaları vb. nedeniyle istidam imkânlarının azalması hükümetlerin bu konuda önlemler almalarına neden olmaktadır. Buna karşılık işsizlik koşullarında kendi işinin sahibi olmanın ulusal veya bölgesel bir politika çerçevesinde teşvik edildiği durumlarda, işsizlerin gereken bilgi ve beceriye sahip olmaması bir sorun teşkil etmektedir (Bergmann & Sternberg, 2007:208). Bundan dolayı birçok ülkenin olduğu gibi ülkemizde de girişimcilik eğitimlerinin yoğunluğunun son yıllarda artmakta olduğu söylenebilir. İşsiz olanlar veya fırsat bulamamış kendi işini kurmak isteyenler bir şekilde sisteme dâhil edilmeye çalışılmaktadır. Bergmann & Sternberg

(2007: 209) Almanya’da uygulanan sosyal güvenlik sisteminin hem çalışanlar için hem de işsizler için yüksek düzeyde güvence sunmasının yeni iş kurmanın çekiciliğini azalttığını iddia etmektedirler. Aynı şekilde Gaulejac (2013: 53); piyasaların, “*yayılmakta olan sosyal korumayı hafifletilmesi gereken bir yük (“maliyetleri kıstmak gerek”), asgari ücreti bir işsizlik nedeni (“daha fazla esneklik gerek”), iş hukukunu bir engel (“kuralları yumuşatmak gerek”) olarak gördüğünü ifade etmektedir. Çalışma yaşamına ilişkin düzenlemeler piyasaların serbestleşmesine engel olarak görülmektedir. Güvenceli esneklik vb. kavramların son yıllarda çok daha fazla kullanılır olmasının nedenlerinden biri de belki bu olabilir. Kamu kurumları gelecekte güvence konusunu esneterek girişimciliği teşvik etmek isteyebilirler.*

3. Metodoloji

3.1. Araştırmanın amacı

İşsizlik ve girişimcilik arasındaki ilişkinin farklı koşullarda farklı bir sonuç göstermesi nedeniyle bu çalışmanın amacı, hali hazırda bir girişimci olan bireylerin, girişimde bulunmaktaki temel güdülerinin “istihdam edilmezlik” mi yoksa girişimcilik için çekici faktörlerden olan güç, gelir, itibar gibi nedenlerle mi hareket ettiklerini tespit etmeye yöneliktir. Bu kapsamda bu çalışma; hava şartları, doğal konumu vs. koşulları nedeniyle görece özel sektör yatırımlarının düşük, kamu sektöründe istihdamın sınırlı olduğu bir şehir olan Kars ilindeki girişimcilerin işsizlik-istihdam edilmezlik-girişimcilik arasındaki ilişkide nerede olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

3.2. Örneklem ve Verilerin toplanması

Araştırmanın yöntemi tanımlayıcı ve açık uçlu sorular yoluyla keşfedici nitelik taşımaktadır. Çalışma kapsamında Kars kent merkezinden, çeşitli sektörlerde halen faaliyet göstermekte olan 79 girişimciden veri toplanmıştır.

3.3. Araştırma Soruları ve Veri Toplama Aracı

Katılımcıların kolayda örnekleme yoluyla belirlendiği çalışmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Görüşme formunda toplam 28 soru yer almaktadır. İlk sorular girişimcinin demografik özelliklerine ilişkin tanımlayıcı sorulardan oluşmaktadır. Soruların ikinci kısmı girişimcinin bu işi neden seçtiği başka seçeneği olsaydı seçer miydi konusunu farklı şekillerde irdelemeye yöneliktir.

Son kısımda ise girişimcinin çevre ile etkileşimi, başarı ve başarısızlık konusunda düşünce ve stratejilerini tespit etmeye yöneliktir.

3.4. Verilerin Analizi

Görüşmeler araştırmacılar tarafından öncelikle Excel ortamında yazılı hale getirilmiştir. Ardından araştırmacılar tarafından ayrı ayrı içerik analizi yöntemi ile cevaplar çözümlenerek benzerlikler bakımından yorumlanmış ve sonrasında uzlaşılan temalar çerçevesinde gruplandırmalar yapılmıştır. İçerik analizinde araştırmacılar genel anlamda yazılı dokümanlar veya kaydedilmiş sözlü iletişim transkripsiyonlarını incelerler. İçerik analizi, metinlerden kullanım bağlamlarına, tekrarlanabilir ve geçerli çıkarımlar yapmak için kullanılan araştırma tekniğidir (Berg&Lune, 2015:384). Verilerin çözümlenmesinde açık içerik analizi kullanılarak mesajın şu andaki ve karşılaştırılabilir yüzeysel yapısı incelenmiştir. Metinde görülen kavramların sıklıklarının rapor edilmesiyle araştırmacılar bu kavramların önemini öne sürerler (Berg&Lune, 2015: 386-387).

4. Bulgular

Katılımcıların %'8'si kadın, %90'ı erkeklerden oluşmaktadır. %40'si 23-35, %24'u 36-45, %28'u 46-55, %8'i ise 56-65 yaş aralığında bulunmaktadır. Araştırmaya katılanların önemli bir bölümü (%40) 23-35 yaş aralığındadır. Bunu 46-55 yaş aralığı izlemektedir. Girişimcilerin daha çok genç yaşta oldukları söylenebilir. Araştırmaya katılanlara ilişkin bazı tanımlayıcı istatistikler Tablo 1'de gösterilmektedir.

23-35 yaş aralığında bulunan katılımcılardan 16 kişi düzenli bir geliri 16 kişi ise düzensiz bir geliri tercih etmektedirler. Kafe işleten girişimcilerimizin genellikle ilk yaş grubu aralığında olduğu tespit edilmiştir. Bu yaş aralığında bulunan katılımcıların *fırsatınız olsaydı büyük özel bir şirkette maaşlı çalışmayı tercih eder miydiniz?* Sorusuna ise çok büyük bir çoğunluğun (26 kişi) hayır istemedim şeklinde cevap vermiştir. Bu yaş aralığında bulunan kişilerden sadece 3 kişi özel şirkette çalışmayı istediğini 3 kişi ise kararsız kaldığını belirtmiştir. *Fırsatınız olsaydı kamu kurumlarından birinde (devlet) maaşlı olarak çalışmayı tercih eder miydiniz?* Sorusuna evet cevabını veren 8, hayır diyen 23, ve kararsız 1 kişi olduğu tespit edilmiştir. Bu durum girişimcilik adına olumlu bir durumdur. Çünkü girişimcilik faaliyetinden vazgeçmek istemedikleri ve özellikle bu yaş grubunun girişimciliği isteyerek yaptıkları söylenebilir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılanlara İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

		Frekans	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	8	0.10
	Erkek	71	0.90
	Toplam	79	100
Yaş	23-35	32	0.40
	36-45	19	0.24
	46-55	22	0.28
	56-65	6	.08
	Toplam	79	100
Eğitim	İlk Öğretim	7	0.08
	Ortaokul	9	0.11
	Lise	41	0.51
	Ön lisans	3	0.03
	Lisans	15	0.19
	Lisansüstü	4	0.05
Doğum Yeri	Köy	11	0.14
	Kasaba	3	0.3
	İlçe	16	0.20
	İl	49	0.62
	Büyükşehir	-	-
	Toplam	79	1
Büyüdüğü yer	Köy	4	0.05
	Kasaba	1	0.01
	İlçe	8	0.10
	İl	62	0.78
	Büyükşehir	4	0.05
	Toplam	79	1

Araştırmaya katılan girişimcilerin çoğunluğunun (%70) eğitim seviyesi lise ve altı düzeydedir. Lisans ve yüksek lisans düzeyinde olan girişimci sayısı 19 (%30) olarak tespit edilmiştir. Eğitim seviyesi ilköğretim olanların genellikle pastane, market, peynircilik, lokanta, ayakkabı satışı gibi iş türünde faaliyet gösterdikleri görülmektedir. Yüksek lisans düzeyi eğitimine sahip olanların ise optik ve kuyumculuk alanında faaliyet gösterdikleri görülmektedir. Liseden mezun girişimciler ise gıda, giyim, fotoğrafçılık, terzi, kerestecilik, lokanta, kırtasiye,

tuhafiyeye, kuaförlük gibi farklı meslek gruplarını icra ettikleri görülmektedir.

Araştırmaya katılanların büyük bir çoğunluğu (%62) şehirlerde doğmuştur. Köyde doğup köyde büyüyen ve eğitim seviyesi ilköğretim olan girişimcimiz köyde bildiği bir iş olan peynirciliği daha rahat bir gelecek için yaptığını, kendi işini yaparak kimseye hesap vermemenin bir avantaj olduğunu, bununla birlikte kamu sektörünü ve düzenli bir geliri tercih edebileceğini ifade etmiştir. Araştırmaya katılanların büyük bir çoğunluğu şehirde büyümüştür. Şehirde büyüyen ve kırsalda büyüyen bireyler arasında girişimcilik bakımından farklılıkların olduğu ve şehirde büyüyenlerin daha çok girişimci olma potansiyeline sahip oldukları bunun sebebinin ise yaşam tarzından kaynaklandığı ifade edilebilir. Hayat şartları köylerde ve kırsalda yaşayanları girişimci olmalarını olumsuz olarak etkileyebilmektedir. Bununla birlikte şehirde yetişenlerin yaşam tarzından dolayı biraz daha aktif olabilecekleri düşünülmektedir.

Tablo 2. İş ve Faaliyet Alanı

İş ve faaliyet alanı	Frekans	Yüzde
Gıda	24	0,303
Tekstil	10	0,126
Kafe	6	0,075
Kırtasiye	2	0,025
Kuyumcu	2	0,025
Diğer(Turizm, spor salonu, kuaför vb.)	35	0,443
TOPLAM	79	1

Araştırmaya katılanların babalarının mesleği bakımından her üç kişiden birisinin mesleği esnaflıktır (%34). Aynı şekilde baba mesleği bakımından çiftçi (%20) ve memur (%13) olanların sayısı diğer meslek gruplarına göre daha fazla olduğu gözle çarpılmaktadır. %10 serbest ticaret, tüccar, iş adamı, kuyumcu, mobilyacı, eczacı gibi yanıtlar da %10 civarında olup yaklaşık cevap verenlerin %54'lük büyük bir kısmının girişimci bir babaya sahip oldukları söylenebilir. Baba mesleği çiftçi, eğitim seviyeleri ilköğretim ve orta öğretim olan girişimciler market, lokanta peynircilik; üniversite mezunu olanlar kafe ve çiçekçilikle uğraşmaktadırlar.

Araştırmaya katılanların büyük bir çoğunluğunun annesinin %93 oranıyla ev hanımı oldukları ortaya çıkmıştır (74 kişi). Girişimci bir aileye (girişimci olmayı belirleyen bireysel yaklaşıma göre) sahip olmak bireyin girişimci olma ihtimalini

daha da arttırdığı bilinmektedir. Geleneksel bir toplumun özelliklerini gösteren toplumumuzda anneler genellikle ev işlerini yaptıkları görülmektedir. Ortaya çıkan bu durum aslında girişimci bireylerin daha çok ortaya çıkması için istenen bir durum değildir. Annesi ev hanımı olmayan girişimcilerin eğitim durumları lise, yüksekokul ve üniversite olup bunların faaliyet alanları sırayla kuaför, market ve lokanta oluşturmaktadır.

Tablo 3. Kaç yaşınızda ilk işinizi kurdunuz?

Yaş aralığı	Frekans	Yüzde
15-25	55	0,696
26-35	16	0,202
36-45	8	0,101
TOPLAM	79	1

Araştırmaya katılan girişimciler ilk işinizi kaç yaşında kurdunuz sorusuna büyük çoğunluğu (%70) 15-25 yaş aralığında kurduklarını ifade etmişlerdir. 26- 35 yaş aralığında olanların sayısı ise (%20) 16 olarak oraya çıkmıştır. 46 ve üstü yaş grubunda ise girişimci bulunmamaktadır. Girişimcilik üzerinde yapılan araştırmalarda erkeklerde 25-35 yaş aralığında ve kadınlarda 35-45 yaş aralığında daha çok girişimci oldukları ortaya çıkmıştır (Hisrich ve Peters, 2002:76). İlk işini 40 ve üstü yaşlarda kuran girişimcilerimizin genellikle lokanta, tuhafiyeye, gıda sektöründe faaliyet gösterdikleri ve genellikle lise ve üniversite mezunu oldukları görülmektedir.

Tablo 4. Bu ilk işiniz mi? Daha önce bu iş hakkında bilginiz var mıydı?

Bu ilk işiniz miydi?	Frekans	Yüzde	Daha önce iş hakkında bilginiz var mıydı?	Frekans	Yüzde
Evet	33	0,417	Evet	40	0,506
Hayır	46	0,582	Hayır	39	0,493
Toplam	79	1	Toplam	79	1

Araştırmaya katılanların çoğunluğu yaptıkları işin ilk işleri olmadığı ve işleri hakkında bilgi sahibi olduklarını ifade etmişlerdir. Yapılan iş hakkında bilgi sahibi olmak ve girişimciliğin bilgi güdümünde yapılıyor olması faaliyetlerin başarısı

açısında önem arz etmektedir. Bilgi sahibi olmak sorusuna daha yüksek bir düzeyde evet cevabının verilmesi aslında daha çok istenen bir durumdur.

Tablo 5. Neden kendi işinizi kurdunuz?

Nedenleri	Frekans	Yüzde
Baba mesleği	4	0,050
İşsizlik sebebiyle	5	0,063
Özgüven	12	0,151
Patron olmak için	36	0,455
Hayat şartları	3	0,037
Başkasının emrini sevmem	19	0,240
TOPLAM	79	

Araştırmaya katılan girişimcilerin kendi işlerini kurma nedenlerine bakıldığı zaman kendi işinin patronu olmak isteyenlerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Başkalarından emir almamak en önemli ikinci neden olarak karşımıza çıkmıştır. Bireyin kendisine olan özgüveni girişimci olmalarına etki eden diğer önemli bir neden olarak tespit edilmiştir. Baba mesleği, işsizlik ve hayat şartları da girişimci olmada araştırmaya katılanlar üzerinde etkili olmuştur. Bir bireyin girişimci olma nedenleri farklılık gösterebilmektedir. Bir gelir elde etmek, başarı ihtiyacını karşılamak, kendi işinin patronu olmak, başkalarının otoritesi altına girmemek ve otorite sahibi olmak, istediği işi bulamamak, baba mesleği olması gibi. Burada ortaya çıkan sonuçlarda girişimcilerin aslında literatüre paralel cevaplar verdikleri ve uyumlu olduğu görülmüştür.

Araştırmada, girişimcilerin bazıları (15 girişimci) mecburiyetten ve şartların zorlamasından dolayı girişimci olduklarını ifade etmişlerdir. Girişimcilik sadece daha yüksek düzeyde bir yaşam seviyesine sahip olmak, daha çok kazanmak, başarı ihtiyacını karşılamak gibi nedenlerle gerçekleştirilmez aynı zamanda işsizlikten, istenilen işin bulunamamasından ve benzeri nedenlerden dolayı da girişimcilik faaliyetinde bulunmaktadır. Dolayısıyla bireyleri girişimciliğe iten nedenlerin de girişimcilik faaliyetine yol açtığını söylemek mümkündür.

Tablo 6. Bu işi kurabilmek için sermayeyi nasıl ve nereden buldunuz, işinizi nasıl finanse ettiniz?

	Frekans	Yüzde
Kendi birikimim ile	22	0,278
Aile desteği	31	0,392
Bankadan kredi çekerek	12	0,151
Çevremden borç alarak	14	0,177
TOPLAM	79	1

Araştırmaya katılanların önemli bir bölümü iş kurarken aileden sermaye olarak iş kurduklarını ifade etmişlerdir. Kendi birikimini kullananların sayısı da azımsanmayacak bir orandadır. Girişimci kendisine ait ya da başkalarından temin ettiği sermayeyi üretim faktörlerine yatırarak kar elde etme isteyen bireydir. Dolayısıyla girişimci /girişimci olmak isteyen bireyin sermayesi yoksa birey farklı sermaye kaynaklarından borçlanma yoluyla sermaye temin etmek zorundadır ve bu sermaye kaynaklarının bir takım avantaj ve dezavantajı bulunmaktadır. Örneğin aileden veya eş-dosttan alınan sermayenin zamansız geri istenmesi, borcu ödeyememe durumunda borç verenin işletme karına ortak olmak istemesi, işletmeye el koymak istemesi, yönetime ortak olmak istemesi, çalışanları yönlendirmeye çalışması gibi birtakım sorunlar yer almaktadır. Buna karşın diğer yöntemlere göre daha az maliyetli olabilmektedir. Burada dikkati çeken husus kamu kaynakları vb. gibi teşviklerden yararlanarak finansal destek aldığını ifade eden hiç kimsenin olmamasıdır. Bu da akla hala bürokratik işlemlerin iş kurma sürecinde finansal destek sağlamada engel oluşturduğu veya engel oluşturduğu algısının varlığı ihtimalini akla getirmektedir.

Tablo 7. İşinizi başarıya ulaştırmak için neler yaptınız? Neler yapmayı planlıyorsunuz?

Verilen cevaplar	Frekans	Yüzde
Süreklilik, yenilik, hizmet	12	0,151
Artık bu işi bırakmak istiyorum. Başka sektörlere girmeyi düşünüyorum	3	0,037
Daha çok çalışıp daha çok büyümek istiyorum.	12	0,151
Müşteri memnuniyetini en üst seviyelere çıkarmak	14	0,177
Kaliteye önem vererek	16	0,202
Diğer (daha çok çalışmak dürüst olmak vs.)	22	0,278
TOPLAM	79	1

Araştırmaya katılanlar işlerini başarıya ulaştırmak için ne yaptınız ve ne yapmayı planlıyorsunuz sorusuna çeşitli yanıtlar vermişlerdir. Bunlar arasında en dikkat çekenleri ve en fazla tekrarlananlar yenilik, kalite, müşteri memnuniyeti, büyüme isteği, daha çok çalışmak gibi faktörler oluşturmaktadır.

Tablo 8. İşinizi yaparken faaliyete geçmeden önce rakiplerinizi dikkate alır mısınız? Sizinle aynı işi yapanlardan etkilenir misiniz? Nasıl?

Verilen cevaplar	Frekans	Yüzde	Verilen cevaplar	Frekans	Yüzde
Dikkate alırım	43	0,565	Etkilenirim	36	0,467
Hayır almam	33	0,434	Etkilenmem	41	0,532
TOPLAM	76	1	TOPLAM	77	1

“İşinizi yaparken faaliyete geçmeden önce rakiplerinizi dikkate alır mısınız?” Sorusuna araştırmaya katılanların çoğunluğu evet cevabını vermiştir. Burada vurgulanması gereken başarılı olmada rakipleri ve çevreyi dikkate almak gerektiğidir. Verilen cevaplarda rakipleri dikkate almayanların oranı (%43) ve rakiplerden etkilenmem (%53) diyenlerin oranının bir hayli yüksek oluşu dikkat çekicidir. Oysaki rakipleri ve çevreyi dikkate almak başarılı olmayı veya daha büyük başarılar elde etmeyi sağlayabilir.

Tablo 9. Sizce bir girişimcinin başarılı olabilmesi için hangi özelliklere sahip olması gerekir?

Verilen cevaplar	Frekans	Yüzde
Özgüven, cesaret	11	0,144
Dürüstlük	13	0,171
İşini sevme	7	0,092
İleri görüşlü	4	0,052
Güven ve Güleryüz	12	0,157
Saygı ve hoşgörülü	12	0,157
Disiplin ve azim	8	0,105
Diğer (çok çalışma kararlılık, zekâ)	9	0,118
TOPLAM	76	1

Girişimcinin başarılı olması için sahip olması gereken özellikler hangileridir sorusuna araştırmaya katılanlar dürüstlük, güven, güler yüzlü olmak saygı ve hoşgörülü olmanın önemli olduğunu vurgulamışlardır. Cesaret, işini sevme, disiplin

konuya ilgili öne çıkan özellikler arasında yer almaktadır. Katılımcılar bir girişimcinin başarılı olabilmesi için gereken özellikler olarak ifade ettikleri özelliklerden kaçını taşıdıkları sorusuna ise %80 oranında söylediklerinin hepsini, %20 oranında ise bu özelliklerin birkaçını taşıdıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 10. Yönetim tarzınızı tanımlayabilir misiniz? İşiniz ilk kurduğunuz döneme göre değişiklik gösterdi mi?

Yönetim tarzı	Frekans	Yüzde	Verilen cevaplar	Frekans	Yüzde
Ciddiyet, tecrübe	17	0,215	Evet değişiklik gösterdi	73	0,948
Dürüst, ahlaklı güvenilir insanlarla çalışmak	28	0,354	Hayır değişmedi	4	0,051
Çalışanlarla arkadaşça değer vermek vs...	8	0,101	-		
Müşteri memnuniyeti	15	0,189	-		
Yenilik yapmak	11	0,139			
TOPLAM	79	1	TOPLAM	77	1

Araştırmaya katılan girişimcilerin yönetim tarzı ile ilgili olarak dürüst, ahlaklı güvenilir insanlar ile çalışmak, ciddiyet, müşteriye memnun etmek, yenilik yapmak gibi unsurlara yönetim tarzlarında yer verdiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 11. Düzenli bir gelire sahip olmak mı yoksa belirsizlik içerse de işinizden kazandığınız kâr-gelir mi sizce daha cazip?

Verilen cevaplar	Frekans	Yüzde
Düzenli gelir	26	0,337
Kendi işimin kârı daha cazip	51	0,662
TOPLAM	77	1

Tablo 11’de ifade edildiği gibi araştırmaya katılan girişimcilerin çoğunluğu (%66) düzensiz fakat daha fazla kazanma imkânının olduğu geliri düzenli gelire tercih ettikleri görülmektedir. Bu sonucun girişimci bireylerden beklenen bir sonuç olduğu ifade edilebilir. Ancak %33’lük bir oranın girişimciliği yüksek kâr gibi bir

nedenle değil başka sebeplerle seçtiği görülmektedir. Tablo 12’de de görüleceği üzere kendilerine bir fırsat verilseydi girişimci olmak yerine özel bir şirkette çalışmayı tercih edenlerin oranı %16 olarak gerçekleşmiştir. Bu da ciddi bir oran olarak kabul edilebilir. Aynı soru kamuda çalışmayı tercih eder miydiniz şeklinde değiştirildiğinde bu oranın %31’e çıkması özel sektörün daha riskli ve daha çok belirsizlik taşıması nedeniyle kamu sektörünün daha fazla tercih edildiği görülmektedir. Bu da çalışmamızın istihdam edil(me)zlilik-girişimcilik ilişkisi sorunsalını destekleyen bir veri olarak kabul edilebilir. Ancak her iki durumda da girişimciliği tercih eden en %70’lik bir kesim bulunmaktadır. Bu durum girişimciliğin Kars ilinde daha çok bilinçli bir şekilde tercih edilerek yapıldığını göstermektedir.

Tablo 12. Fırsatınız olsaydı büyük özel bir şirkette maaşlı çalışmayı tercih eder miydiniz?

Verilen cevaplar	Frekans	Yüzde
Evet	13	0,168
Hayır	62	0,805
Kararsızım	2	0,025
TOPLAM	77	1

Tablo 13. Fırsatınız olsaydı kamu kurumlarından birinde (devlet) maaşlı olarak çalışmayı tercih eder miydiniz?

Verilen cevaplar	Frekans	Yüzde
Evet	24	0,315
Hayır	52	0,684
TOPLAM	76	1

Girişimcilik bilinçli bir istek ve tercih mi yoksa bir zorunluluk mu sorunsalının anlaşılmasına yardımcı olabilecek bir başka bakış açısı da “çocuğunuzun işinizi devam ettirmesini arzu eder miydiniz? Çocuklarınızın, torunlarınızın hangi mesleklerde ilerlemeleri sizi mutlu ederdi?” sorularıyla incelenmeye çalışılmıştır. Tablo 14’te de görüleceği üzere çocuklarının girişimci olarak devam etmelerini isteyenlerin oranı %20’de kalmış görünmekte. İstemem diyenlerin %72’si doktor, mühendis, avukat gibi oldukça nitelik gerektiren işlerde çocuklarının istihdam edilmesini arzu etmektedir. Bu yanıt aynı zamanda hem bir girişimci olmaktan memnuniyet duyarken, aynı zamanda çektikleri sıkıntıları çocuklarının çekmemesi gibi bir neden de olabilir. Katılımcılardan birisi neden bu

iş tercih ettiniz sorusuna verdiği “*Ticareti sevdiğim ve okuyamadığım için*” cevabını vermesi işlerini seven mutlu olan ancak başka bir mesleğe de ulaşamadığı için girişimci olunmasına bir örnek teşkil edebilir.

Tablo 14. Çocuğunuzun işinizi devam ettirmesini arzu eder miydiniz? Çocuklarınızın, torunlarınızın hangi mesleklerde ilerlemeleri sizi mutlu ederdi?

Verilen cevaplar	Frekans	Yüzde	Verilen cevaplar	Frekans	Yüzde
Evet isterdim	16	0,202	Doktor, avukat mühendis	31	0,720
Hayır istemem	63	0,797	Diğer meslekleri	12	0,279
TOPLAM	79		TOPLAM	43	

Çocuklarının bu mesleği yapmalarını istememeleri kendilerinin bu işte çalışmak istemedikleri ve sevmedikleri anlamına gelmediği bir sonraki soruda “fırsatınız olsaydı yine bu işi mi yapardınız veya hangi mesleği seçerdiniz?” sorusuyla biraz daha açıklık kazanmaktadır. Cevap verenlerin %65’i evet bu işi seçerdim demiştir. Hayır diyenlerin oranı (%35) aşağı yukarı kamuda veya özel sektörde çalışırdım diyenlerin oranına eşittir. Bunun anlamı %35’lik bir kitle yaptığı işi biraz daha fazla geçim, mecburiyet, kamuda veya özel sektörde istihdam edilememe gibi nedenlerle yapmaktadır.

Tablo 15. Fırsatınız olsaydı yine bu işi mi yapardınız veya hangi mesleği seçerdiniz?

Verilen cevaplar	Frekans	Yüzde	Verilen cevaplar	Frekans	Yüzde
Evet	51	0,645	Doktor, hâkim, mühendis vs..	6	0,3
Hayır	28	0,354	Kuyumculuk, çiftçilik vs...	14	0,7
TOPLAM	79		TOPLAM	20	

Katılımcılara kendi işlerini yapmanın avantaj ve dezavantajları sorulduğunda ise yanıtın çoğunluğu prestij, iyi bir gelir ve bağımsız olma arzusu gibi girişimciliğin nedeni olarak literatürde çoğunlukla tekrar edilen nedenlerin katılımcılarca da gösterildiği tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan girişimcilerin

önemli bir kısmı kendi işinin patronu olmak ve kimseden emir almamak (%35) unsurlarını işlerinin avantajları olarak ifade etmişlerdir.

Tablo 16. Kendi işinizi yapmanın avantajları

Avantajlar	Frekans	Yüzde
Kendi işinin patronu olmak	10	0,126
Kimseden emir almamak	20	0,253
İyi gelir sahibi olmak	5	0,063
Diğer (ekonomik özgürlük, büyüebilmek vb.)	44	
Toplam	79	1

Kendi işini yapmanın dezavantajları olarak ise Tablo 17’de ifade edildiği gibi düzensiz gelir %10 oranında, çok çalışmak %15 oranında ve stres %7 oranında en fazla tekrarlanmıştır.

Tablo 17. Kendi işinizi yapmanın dezavantajları

Dezavantajlar	Frekans	Yüzde
Düzensiz gelir	8	0,101
Çok çalışmak	12	0,151
Stres	6	0,075
Diğer	53	0,673
Toplam	79	1

Yeni bir iş kurmak isteyen bir bireye ne tavsiye edersiniz sorusuna yanıt olarak Tablo 12’de ifade edildiği gibi; araştırmaya katılanlar girişimci olmak isteyenlere tavsiye olarak yapmak istedikleri iş ile ilgili olarak %25’lik oranla işlerini sevmeleri ve bilgi sahibi olmalarını en çok sahip olmaları gereken husus olarak öne çıkarmışlardır. Bununla birlikte özgüven ve sabır, cesaretli olmak, aklını kullanmak ve sermaye sahibi olmak gibi hususlara önem vermeleri gerektiğini ifade etmişlerdir.

Tablo 18. Kars'ta bir iş sahibi olmanın avantaj ve dezavantajları sizce neler?

Avantajları	Frekans	Yüzde	Dezavantajları	Frekans	Yüzde
Küçük yer olması	19	0,292	İklim şartları	21	0,362
Herkesin birbirini tanınması	15	0,230	Kalifiyeli eleman bulamama	3	0,051
Çabuk tanınma	4	0,061	Rakibin fazla	10	0,172
Diğer (Kendi memleketim vs..)	27	0,415	Diğerleri (nüfus az, yorucu vs..)	24	0,413
TOPLAM	65	1	TOPLAM	58	1

Bu işi yapmanın Kars'ta bir avantaj veya dezavantaj oluşturup oluşturmadığı sorusuna ise girişimciler "Kars'ta bir iş sahibi olmanın avantajlarını" küçük bir yer olması, herkesin birbirini tanınması şeklinde ifade etmişlerdir. Dezavantaj olarak ise iklim şartlarının elverişli olmaması ilk önemli dezavantaj olarak karşımıza çıkmaktadır. Rakipleri fazla olması yine diğer önemli bir dezavantaj kaynağı olmaktadır. Kars yerine mevcut işinizi nerede yapmak istersiniz sorusunun yanıtı olarak %82 oranında İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa yanıtı verilmiştir. Müşteri potansiyeli açısından büyükşehirlerin tercih edildiği görülmektedir. Ayrıca bahsedilen bu şehirler nüfus yoğunluğunun yanı sıra sanayileşme ve ticaretin gelişmesi açısından da Türkiye'nin önemli merkezleri olarak bilinmektedir. Cevaplayıcıların bunu da dikkate aldıkları görülmektedir.

Tablo 19. Bu işi veya aklınızdaki başka bir projeyi daha elverişli koşullara sahip olan hangi yerde (il-ilçe vs.) yapmayı tercih ederdiniz?

Verilen cevaplar	Frekans	Yüzde
İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa	64	0,820
Diğer şehirler	6	0,076
Kars'tan memnunum	8	0,102
TOPLAM	78	1

Tablo 20. Yeni bir iş kurmak isteyen bir kişiye neler tavsiye ederiniz?

Verilen cevaplar	Frekans	Yüzde
Aklını kullanmalı	5	0,065
Cesaretli olmalı	14	0,184
Sermayesi olmalı	4	0,052
İşini sevmesi bilgi sahibi olması	19	0,25
Sorumluluk sahibi olmalı işini ciddiye almalı	6	0,078
Özgüven ve sabırlı olmalı	16	0,210
Diğer (kararlılık saygı, müşteri memnuniyeti vs...)	12	0,157
TOPLAM	76	

Girişimcinin uyması gereken ahlaki standartların olup olmadığı ile ilgili soruya araştırmacıların neredeyse tamamı olması gerektiğini ifade etmiştir. %86'lık bir oranla katılımcıların çoğunluğu ahlaki standart olarak dürüstlük ve saygıyı en önemli unsurlar olarak göstermiştir.

Tablo 21. Sizce kendi işini kuran bir girişimci için uyması gereken ahlaki standartlar var mıdır? Eğer var ise örnek verebilir misiniz?

Verilen cevaplar	Frekans	Yüzde	Verilen cevaplar	Frekans	Yüzde
Evet var	78	0,987	Dürüstlük, saygı, sevgi	68	0,860
Hayır yok	1	0,012	Güven, sadakat	11	0,139
TOPLAM	79	1	TOPLAM	79	1

Başarıda önemli bir unsur olan rol modeli alma konusunda girişimcilerin büyük bir çoğunluğu (%75) rol modellerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Verilen cevaplara bakıldığında bunların çoğunluğunun (%35) baba, amca, dede vb. gibi aile bireylerinden oluştuğu görülmüştür. Bu veri de bize girişimciliğin biraz aileden gelme, bildiği işi yapma ile ilişkili olduğuna ilişkin bir gösterge olabilir.

Tablo 22. Başarı sembolü olarak gösterebileceğiniz, örnek aldığınız biri var mı?

Verilen cevaplar	Frekans	Yüzde	Verilen cevaplar	Frekans	Yüzde
Evet	58	0,753	Babam, amcam, dedem	20	0,357
Hayır	19	0,246	Diğerleri (arkadaş Siyasetçiler, işadamları vs..)	36	0,642
TOPLAM	77		TOPLAM	56	

5. Tartışma ve Sonuç

Dünya ülkelerinin çoğunluğu planlı müdahaleler yoluyla ekonomik gelişme ve istikrar sağlamayı amaçlamaktadırlar. Girişimcilik bu anlamda hem girişimci kişi açısından hem de sağlayacağı yeni iş fırsatları açısından ülkelerin ellerindeki politik araçlardan birini oluşturmaktadır. İstihdam edilebilirlik konusunun artan yapısal işsizlikle beraber sürekli birlikte anılıyor olması, bunun yanı sıra girişimcilik faaliyetlerinin hiç olmadığı kadar desteklenmesi işsizlik sorununa bir çözüm olarak akla girişimciliğin ortaya konulduğu fikrini getirmektedir. Gelecekte çok büyük işletmelerde çalışan binlerce insanın yerini robotların, otomasyonun alması, teknolojinin dönüştürmüş olduğu iş çevresi dolayısıyla, kendilerini istihdam edilemez hisseden kişilerin artması konunun önemini arttırmıştır. Hizmetler sektöründe bireysel girişimcilerin kendi işlerini kurarak işsizlikten kurtulması beklenen bir çözüm olabilir. Bu çalışma kapsamında da özellikle sanayileşme ve iş imkânının çok az olduğu kentlerden birisi olan Kars ilinde girişimciliğin işsizlikle ilişkisi ele alınarak konuya katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

Girişimcilik eğilimi, sosyal bağlam çerçevesinde, kişilerin içinde yaşadıkları sosyal ortamın iş kültüründen, aile içi aktarılan deneyimlerden, yakın çevrede görülen başarı hikâyeleri vb. den de etkilenmektedir (Top & Sevcen, 2006: 5). Çalışmamızın sonucunda ailesi girişimci olan ve benzer işler yapan pek çok girişimci örneği ile karşılaşmamız bu bilgiyi de desteklemektedir. Aynı şekilde girişimcilerin çoğunluğunun gıda ile uğraşması Welter (2011) girişimciliğin mekânsal bağlamla ilişkisine güzel bir örnek oluşturmuştur. Kaşar peyniri ve bal üreticiliği Kars için uzun yıllara dayanan bir geçmişe sahiptir. Girişimcilerin bu bilinen işte devam etmesi mekânsal bağlamın etkisini göstermektedir.

Çalışmanın bulguları Covin & Slevin (1989) çalışması ve Brandstatter (2011)'in meta analiz sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Yeniliğe açıklık, proaktif kişilik, genel öz yeterlilik, strese tolerans, bağımsızlık ihtiyacı, kontrol odaklılık gibi kişilik özellikleri yeni bir iş kurma ve iş başarısıyla anlamlı pozitif ilişkilere sahiptir. Girişimcilik yönelimi Covin ve Slevin (1989) tarafından, yenilikçilik, proaktiflik ve risk alma davranışlarıyla açıklanmaktadır. Yenilikçi davranışlar; yeni deneyimler içinde olmak, yeni fikirleri desteklemek ve yerleşik uygulamalardan sapmayı temsil etmektedir. Proaktif davranışlar; uygun iş fırsatlarını izlemek için rakiplerden önce hareket etme eylemini içerir. Risk alma davranışı ise yüksek kâr ya da zarar getirebilecek sonuçları belirsiz projelere, işlere yatırım yapmayı içermektedir (Hansen vd., 2011: 63). Araştırmamız sonucunda Kars ilindeki girişimcilerin çoğunluğunun (%70) işsizlik korkusu nedeniyle değil de içgüdüsel olarak bağımsız çalışmayı, bir girişimci olmayı tercih ettikleri ortaya çıkmıştır. Girişimcilerin çoğunluğu bir işe girememekten ziyade bağımsız olma güdüsü ile hareket etmektedir. Girişimciliğin çekici faktörleri arasında yer alan bağımsız olma arzusu en sık tekrarlanan neden olarak gösterilmiştir. Ayrıca yenilikçiliğin de yine çok fazla tekrarlanan nedenler arasında olduğu görülmektedir. %30'luk kesim ise fırsatları olsaydı kamu sektöründe ve %16'sı özel sektörde çalışabileceklerini ifade etmişlerdir. Bu durum girişimciliğin en az %30'luk bir kitle için zorlayıcı bir neden olarak ortaya çıktığını göstermektedir. Çalışmanın bulguları Morrison'ın (2006) araştırma sonuçlarıyla ifade etmiş olduğu girişimci olma nedenleriyle tutarlılık göstermektedir. Kişiler hem içsel hem de çevresel nedenlerle girişimciliği tercih etmişlerdir.

Bununla birlikte Kars ili de dâhil olmak üzere gerek kalkınma ajansları gerekse de üniversiteler aracılığıyla girişimcilik eğitimlerinin yoğunlaştırılmasının girişimci kültürün geliştirilmesi açısından sistematik olarak bir çaba gösterildiğinin kanıtı olduğu iddia edilebilir. Ancak işlerini kurarken hiçbir devlet desteği almamaları (KOSGEB aracılığı ile kaynak bulan bir yanıtlayıcı dışında) kamudan ziyade piyasa kanunlarıyla girişimciliğin şekillendirildiği izlenimini doğurmaktadır. Aynı şekilde bağımsız olmak arzusu ile kendi işlerini kuran girişimcilerin çocuklarının farklı meslek seçmelerini istemeleri de başka türlü bir çelişkiyi göstermektedir. Aynı şekilde bu konunun farklı sorularla yeniden incelenmesi gerektiğinin göstergesi olabilir. Kendini doktor veya mühendis gibi daha nitelik gerektiren işlerde göremeyen araştırmaya katılan girişimcilerin çocuklarının bu meslekleri seçmelerini arzu etmeleri bir nevi niteliksel açıdan kendilerini başarısız hissettiklerini ve aynı zamanda kendilerine olan inançlarının düşük olduğunu gösterebilir.

Bu çalışmanın sonuçları, çalışma Kars ili ile sınırlandırılmış olmasından dolayı, genelleme amacı gütmemektedir. Ancak farklı il, bölge, ülke, kültür bağlamında çalışmanın yinelenmesi, bir başlangıç niteliğinde katkı sunmayı hedefleyen bu çalışmanın yanı sıra konunun anlaşılması açısından fayda sağlayacaktır. Ayrıca ileriki çalışmaların girişimciliği kurumsal teşviklerden yararlanma bağlamında önce ve sonra açısından, değişim yönetimi bağlamında incelemesinde yarar bulunmaktadır. Ayrıca geçmişe dönük olarak eski verilerden en fazla teşvik uygulanan yıllar ve yeni girişim kurulması arasındaki ilişki de bu bağlamda incelenebilir.

KAYNAKÇA

Bergmann, H., & Sternberg, R. (2007). The Changing Face of Entrepreneurship in Germany. *Small Business Economics*, 28(2-3), 205-221.

Berg, B.L., & Lune, H. (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Eğitim Kitabevi. 1. Baskı. Çevirmen: Hasan Aydın

Boyd, N. G., & Vozikis, G. S. (1994). The Influence of Self-efficacy on the Development of Entrepreneurial Intentions and Actions. *Entrepreneurship theory and practice*, 18, 63-63.

Brandstätter, H. (2011). Personality Aspects of Entrepreneurship: A look at five meta-analyses. *Personality and individual differences*, 51(3), 222-230.

Covin, J. G., & Slevin, D. P. (1989). Strategic Management of Small Firms in Hostile and Benign Environments. *Strategic Management Journal*, 10(1), 75-87.

Douglas, E. J., & Shepherd, D. A. (2002). Self-employment as a Career Choice: Attitudes, Entrepreneurial Intentions, and Utility Maximization. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 26(3), 81-90.

Engle, R. L., Schlaegel, C., & Dimitriadi, N. (2011). Institutions and Entrepreneurial Intent: a Cross-country Study. *Journal of Developmental Entrepreneurship*, 16(02), 227-250.

Fayolle, A., & Liñán, F. (2014). The Future of research on Entrepreneurial Intentions. *Journal of Business Research*, 67(5), 663-666.

Gaulejac, V. (2013). İşletme Hastalığına Tutulmuş Toplum: İşletme İdeolojisi, Yönetmelik İktidar ve Toplumsal Taciz (Ö. Erberk, Çev.). *İstanbul: Ayrıntı Yayınları*.

Hansen, J. D., Deitz, G. D., Tokman, M., Marino, L. D., & Weaver, K. M. (2011). Cross-national Invariance of the Entrepreneurial Orientation Scale, *Journal of Business Venturing*, 26(1), 61-78.

Hisrich, R. D. & Peters, M. (2002). Entrepreneurship, Fifty Edition, McGraw Hill.

Hulbert, B., Gilmore, A., & Carson, D. (2013). Sources of Opportunities Used by Growth Minded Owner Managers of Small and Medium Sized Enterprises. *International Business Review*, 22(1), 293-303.

İrmis, A., & Özdemir, L. (2011). Girişimcilik ve Yenilik İlişkisi. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 137.

Kaygın, E., & Güven, B. (2013). Kadın Girişimcilik. Veritas Akademi. İstanbul

Morrison, A. (2006). A Contextualisation of entrepreneurship. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 12(4), 192-209.

Shane, S. A. (2000). *A General Theory of Entrepreneurship: The individual-opportunity Nexus*. Edward Elgar Publishing.

Storey, D. J. (1991). The birth of New Firms—Does Unemployment Matter? A review of the Evidence. *Small Business Economics*, 3(3), 167-178.

Top, S. & Sevencan, M (2006). “Girişimcilik Niyet Modelleri ve Kültürel Kimliğin Etkileri,” *KÖK Araştırmalar Journal*, V. VIII, No 2 (Fall 2006) pp.117-135

Welter, F. (2011). Contextualizing Entrepreneurship—conceptual Challenges and Ways Forward. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 35(1), 165-184.

Welter, F., & Smallbone, D. (2011). Institutional Perspectives on Entrepreneurial Behavior in Challenging Environments. *Journal of Small Business Management*, 49(1), 107-125.

Zahra, S., Hayton, J., Marcel, J., & O'Neill, H. (2001). Fostering Entrepreneurship During International Expansion: Managing Key Challenges. *European Management Journal*, 19(4), 359-369 <<http://www.igi-global.com/dictionary/necessity-driven-entrepreneur/47103>>